

Cultuurhistorie: aan de slag!

De interesse voor bosgeschiedenis in Nederland is met name ontstaan vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw. De aandacht ervoor is sinds die tijd met pieken en dalen verlopen, totdat zo'n tien jaar geleden een duidelijke link werd gelegd met het erfgoed, het tastbare deel van de geschiedenis. Sinds die tijd is de aandacht voor cultuurhistorie in het bosbeheer sterk toegenomen en is veel kennis ontwikkeld die bruikbaar is voor de bosbeheerspraktijk.

Vakkundig bosbeheer is gebaseerd op drie pijlers, namelijk het hebben van een langetermijnvisie, gebiedskennis en vak-kennis. Het is er op gericht om bewuste en onderbouwde keuzes te maken op basis van een goede belangenafweging. Duurzaam bosbeheer doet daar nog een schepje bovenop door een balans tussen economie, ecologie en sociale aspecten te eisen. Hoe staat het met de pijlers van vakkundig bosbeheer op het gebied van cultuurhistorie?

Cultuurhistorisch bosbeheer begint bij 'weten wat je hebt'. Er zijn uiteraard goede voorbeelden van bosbeheerders die hun zaakjes op dit gebied uitstekend voor elkaar hebben, maar over het algemeen is nog maar in weinig bossen de boshistorie en het historisch erfgoed volledig in beeld gebracht. Dit is overigens niet verwonderlijk, want cultuurhistorie is een jong vakgebied voor bosbeheerders. Uiteraard geldt dit ook voor de kennisontwikkeling onder bosbeheerders, maar toch is het kennisniveau van veel bosbeheerders over cultuurhistorie zeer sterk gestegen, onder andere dankzij de talloze bijeenkomsten en publicaties. Om ad-hoc beheer te voorkomen is het belangrijk vanuit een langetermijnvisie te werken. Helaas is cultuurhistorie nog maar beperkt in langetermijnvisies opgenomen als een apart aandachtsgebied. Maar ook hier is duidelijk verbetering in te zien en er zijn dan ook al goede voorbeelden van te vinden.

De uitdaging voor de directe toekomst is dus duidelijk. Er is werk aan de winkel om de gebiedskennis op het gebied van cultuurhistorie op peil te brengen en om cultuurhistorie te integreren in de bestaande langetermijnvisies. Neem daarbij rustig de tijd om na te denken en onderbouwde keuzes te maken, want het erfgoed is er al een tijdje en verdwijnt niet van de ene op de andere dag. De Canadese hoogleraar Hamish Kimmins heeft daarvoor een goede tip: 'Have a cup of tea!'

Uiteindelijk zal elke bosbeheerder een eigen keuze moeten maken over de waarde die hij wil toekennen aan cultuurhistorie en welk erfgoed hij in stand wil houden. Het is daarbij belangrijk om goed naar deskundigen te luisteren, maar de

cultuurhistorie van morgen is er ook bij gebaat als bosbeheerders hun eigen stempel op het gebied drukken. Paul Kruger, de naamgever aan het Zuid-Afrikaanse Krugerpark, heeft een goede raad achtergelaten voor de keuze welk erfgoed te behouden: 'Neem uit die verlede wat goed en wat mooi is, bouw daarna jul ideaal vir die toekomst!'

Patrick Jansen, directeur Stichting Probos

Schematische voorstelling van de procedure voor cultuurhistorisch duurzame bosbouw

Inventarisatie/monitoring

*cultuurhistorie
ecologie
productie
recreatie/toerisme*

Waardering uitvoeren

Bepalen langetermijnvisie

Opstellen inrichtings- en/of beheerplan

Bepalen beheerstrategie

*niets doen
behoud
accentueren
restauratie
reconstructie*

Uitvoering